

Nr 13

Finansutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1972:1 gjorda framställningar om vissa anslag för budgetåret 1972/73 inom finansdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

DRIFTBUDGETEN

SJUNDE HUVUDTITELN

Finansdepartementet m. m.

1. **Finansdepartementet.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1972:1 bilaga 9 (punkt A 1, s. 7-8 i utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1972) föreslagit riksdagen att till Finansdepartementet för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 15 760 000 kr.

I motionen 1972:626 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m) har såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen under A 1. Finansdepartementet beviljar ett förslagsanslag om 15 045 000 kr.

I motionen anförs att antalet anställda inom finansdepartementet förutsätts minska från 226 till 190 personer under budgetåret 1972/73. Inte desto mindre beräknas lönekostnaderna öka från 14 460 000 kr. med 255 000 kr. Detta skulle enligt motionärerna innebära en ökning av medellönen för finansdepartementets anställda med drygt 20 procent. Motionärerna anser detta utomordentligt anmärkningsvärt mot bakgrund av löneuppgörelsen 1971. De anser det skäligt att skära ned anslaget till 15 045 000 kr.

Utskottet. Som redovisas i propositionen minskar medelsbehovet under anslaget med 1 338 000 kr. som följd av att departementets befattning med regeringsrättsmålen upphörde när en kansliorganisation för regeringsrätten inrättades den 1 januari 1972. Förändringen i finansdepartementets lönekostnader mellan budgetåren 1971/72 och 1972/73 kan därför inte utan vidare jämföras med de personalsiffror som återfinns i propositionen och som avser personalsituationen vid respektive budgetårs ingång. Om hänsyn tas härtill uppgår den genomsnittliga lönekostnadsökningen – innebärande en uppräkningsfrån 1970 till 1972 års lönenivå – för departementets anställda till 11-12 %. Härefter har inberäknats stigande övertid ersättningar till följd av nya avtal.

När anslag för år 1971/72 anvisades vid motsvarande tidpunkt i fjol var avtalsförhandlingarna inte klara. Lönekostnaderna under anslagen för innevarande budgetår är därför upptagna i 1970 års lönenivå. I budgetförslaget för 1972/73 har däremot motsvarande löneanslag under

olika huvudtitlar genomgående uppräknats till 1972 års lönenivå enligt gällande flerårsavtal. Som framgår av vad som anförs under För flera huvudtitlar gemensamma frågor (prop. 1972:1, bil. 2, s. 2) höjs den allmänna lönenivån för statsanställda med ca 17 % mellan 1970 och 1972. Den under förevarande anslag beräknade lönstegringen är sålunda avsevärt lägre än vad som gäller för statsanställda i allmänhet.

Mot bakgrund av vad sålunda anförts avstyrks motionen 1972:626 såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972:626 såvitt nu är i fråga till *Finansdepartementet* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 15 760 000 kr.

2. Gemensamma ändamål för statsdepartementen. Kungl. Maj:t har (punkt A 2, s. 8–9) föreslagit riksdagen att till Gemensamma ändamål för statsdepartementen för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 25 400 000 kr.

I motionen 1972:626 av herr Magnusson i Borås m. fl. (m) har såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen under A2. Gemensamma ändamål för statsdepartementen beviljar ett förslagsanslag om 25 200 000 kr.

I motionen anförs motivering av motsvarande innebörd som under föregående punkt.

Utskottet. Den i propositionen begärda utökningen av publikationen Från departement och nämnder bör komma till stånd. Medel härför bör anvisas liksom för ytterligare ett biträde för personaladministration.

Med hänvisning i övrigt till vad utskottet anförts under föregående punkt avstyrker utskottet motionen 1972:626 såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972:626 såvitt nu är i fråga till *Gemensamma ändamål för statsdepartementen* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 25 400 000 kr.

3. Ekonomiska attachéer m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna A 3–A 5, s. 9) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Ekonomiska attachéer* ett förslagsanslag av 700 000 kr.,
2. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 7 500 000 kr.,
3. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 400 000 kr.

Allmänna centrala ämbetsverk m. m.

4. **Konjunkturinstitutet: Verksamheten i allmänhet. Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 5—B 6, s. 23—24) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Konjunkturinstitutet: Verksamheten i allmänhet* ett förslagsanslag av 2 490 000 kr.,
2. till *Konjunkturinstitutet: Särskilda undersökningar* ett reservationsanslag av 580 000 kr.

5. **Datamaskincentralen för administrativ databehandling. Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 8—B 9, s. 25—27) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Datamaskincentralen för administrativ databehandling* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. till *Viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen m. m.* ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

6. **Riksrevisionsverket.** Kungl. Maj:t har (punkt B 10, s. 28—31) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid riksrevisionsverket inrätta fem extra ordinarie tjänster för revisionsdirektör, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som behövs med anledning av den i statsrådsprotokollet förordade omorganisationen, dels till Riksrevisionsverket för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 26 731 000 kr.

År 1967 beslöts att den statliga redovisnings- och revisionsverksamheten skulle organiseras om (prop. 1967:79, SU 82, rskr 194). Beslutet innebar bl. a. att myndigheternas redovisning och utbetalning lokaliseras till s. k. redovisningscentraler och att redovisningen sker med hjälp av ett ADB-system. I anslutning till redovisningscentralerna organiseras revisionskontor. Riksrevisionsverket leder omorganisationen. Samtidigt skulle riksrevisionsverkets egna resurser inriktas på en utvidgad sakrevision, s. k. förvaltningsrevision.

Sedan år 1967 har en successiv utbyggnad av förvaltningsrevisionen ägt rum. I propositionen föreslås nu att en tredje revisionsavdelning inrättas, omfattande bl. a. social verksamhet och samhällsplanering. Förslaget innebär vidare en betydande ökning av möjligheterna till förvaltningsrevision inom affärsverken samt bl. a. områdena försvar och arbetsmarknad. Det fortsatta genomförandet och utvecklingen av SEA-systemet inom statsförvaltningen garanteras genom en förstärkning i storleksordningen 2 milj. kr.

Utskottet godtar den föreslagna utbyggnaden. Den kan sägas fullfölja intentionerna från 1967 års beslut, varigenom verkets resurser för förvaltningsrevision skulle förstärkas. Den successiva utbyggnad som skett och som här föreslås fullföljd innebär att verket nu förfogar över

betydande resurser att sätta in i revisionsarbetet inom den statliga sektorn. Det är angeläget att dessa resurser fullt ut tas till vara.

Förekomsten av revisions- och rationaliseringsinsatser från en utomstående myndighets sida medför positiva effekter även på det interna rationaliseringsarbetet hos statliga myndigheter. Utskottet vill emellertid i sammanhanget också erinra om vad utskottet anförde i sitt betänkande 1971:29 om ställningstagande till de i revisionen framkomna synpunkterna. Revisionen får inte utmynna i ett ställningskrig mellan reviderande och reviderad myndighet utan skall leda fram till konkreta rationaliseringar och besparingar.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att vid riksrevisionsverket inrätta fem extra ordinarie tjänster för revisionsdirektör,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som behövs med anledning av den förordade omorganiseringen,
3. till *Riksrevisionsverket* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 26 731 000 kr.

7. **Byggnadsstyrelsen.** Kungl. Maj:t har (punkt B 11, s. 32–34) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vid byggnadsstyrelsen inrätta en tjänst för byggnadsråd i Ce 1, dels till Byggnadsstyrelsen för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 30 080 000 kr.

I motionen 1972:624 av herr Brundin m. fl. (m) har yrkats dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t utreder möjligheterna att åstadkomma besparingar inom byggnadsstyrelsen genom att på privata fastighetsförvaltningsföretag överlåta dess fastighetsförvaltning samt att överföra den statliga städverksamheten på privata städbolag, dels att riksdagen i avvaktan på en sådan undersökning beviljar byggnadsstyrelsen ett förslagsanslag av 29 080 000 kr.

I motionen anförts bl. a. följande.

Kostnaderna för byggnadsstyrelsens verksamhet föreslås ökade med 28 procent. Kostnadsökningar av detta slag skulle knappast kunna komma i fråga inom det privata näringslivet.

En särskild byrådirektör med uppgift att vara sekreterare i företagsnämnden i ett verk med blott 450 anställda kan knappast anses motiverat.

De kostnader byggnadsstyrelsen har för fastighetsförvaltning torde vara orimligt höga i förhållande till vad som inom det privata näringslivet brukar anses vara erforderligt för likartade uppgifter. Mot denna bakgrund finns det anledning att undersöka, huruvida inte betydande besparingar skulle kunna vara möjliga genom att överföra de uppgifter i fråga om fastighetsförvaltning, som åvilar byggnadsstyrelsen, på ett privat förvaltningsbolag.

Det finns skäl att ifrågasätta, om inte med städverksamhet förenade uppgifter effektivare handläggs av privata städbolag.

Utskottet. Det är ytterst angeläget att stor restriktivitet iakttas i fråga om beviljande av medel för ny personal inom den egentliga statsförvaltningen. Ny personal bör i allmänhet komma i fråga endast i samband med nya åtaganden.

Utgiftsökningen under anslaget föreslås till 6 536 000 kr. Härav är emellertid ungefär hälften att hänföra till ökade hyreskostnader och byggnadsstyrelsens bidrag till kontorsdrift och bibliotek i kvarteret Garnisonen. De ökade lönekostnaderna för befintlig personal uppgår till drygt 3 milj. kr. medan utgiften för ny personal enligt förslaget uppgår till ca 700 000 kr.

I fråga om de konkreta yrkandena om ny personal kan i anslutning till motionärernas synpunkter anföras.

För rationaliseringsarbete inom styrelsen beräknas ytterligare medel. Rationaliseringsarbetet torde avse även den personal som avlönas på förskottsstat (nära 500).

Det är obestridligt att det fastighetsbestånd styrelsen har att förvalta vuxit kraftigt på senare år. Som redovisas i styrelsens anslagsframställning är detta fallet även räknat per tjänsteman. Motionärerna har inte styrkt vad som anförts att styrelsens kostnader för fastighetsförvaltning är orimligt höga jämfört med vad som är vanligt i andra sammanhang. Vad särskilt gäller frågan att överlåta fastighetsförvaltningen på privata företag bör erinras om att byggnadsstyrelsen i sin myndighetsutövning har uppgifter, som inte kan överlåtas på privata företag.

Som utskottet närmare utvecklat i sitt betänkande 1972:11 vid behandling av frågan om statlig städverksamhet (prop. 1972:1, bil. 2, För flera huvudtitlar gemensamma frågor) har de fem tjänster för central ledning och utveckling av statlig städverksamhet som begärs under nu förevarande anslag samband med övergång till en ny städteknik m. m., som en särskild utredning ansett kunna leda till stora besparingar för statsverket. Behovet av denna funktion vid byggnadsstyrelsen är i sig inte beroende av i vems regi städverksamheten skall bedrivas vid de statliga myndigheterna.

Till yrkandet i motionen 1972:624 om *utredning* av möjligheterna att överföra den statliga städverksamheten på privata städbolag har utskottet tagit ställning i sitt betänkande 1972:11.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet de begärda nya resurserna svara mot angelägna behov och tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förslag. Motionen 1972:624 såvitt nu är i fråga bör avslås.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1972:624 i vad den avser utredning om möjligheterna att på privata fastighetsförvaltningsbolag överlåta byggnadsstyrelsens fastighetsförvaltning,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att vid byggnadsstyrelsen inrätta en tjänst för byggnadsråd i Ce 1,

3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972:624 såvitt nu är i fråga till *Byggnadsstyrelsen* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 30 080 000 kr.

8. Utredningar rörande byggnadsföretag m. m. med flera anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna B 12 -B 14, s. 34-37) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Utredningar rörande byggnadsföretag m. m.* ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,
2. till *Inredning av byggnader för statlig förvaltning* ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,
3. till *Statens förhandlingsnämnd* ett förslagsanslag av 1 445 000 kr.

Bidrag och ersättningar till kommunerna

9. Ersättning till Trelleborgs kommun för mistad tolag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 1, s. 65) och hemställer

att riksdagen till *Ersättning till Trelleborgs kommun för mistad tolag* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 1 975 000 kr.

Diverse

10. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 1-E 3, s. 69-70) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 6 686 000 kr.,
2. till *Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m.* ett förslagsanslag av 1 150 000 kr.,
3. till *Statens krigsförsäkringsnämnd m. m.* ett förslagsanslag av 43 000 kr.

11. Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 6, s. 71) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Institutet för storhushållens rationalisering* för budgetåret 1972/73 anvisar ett anslag av 300 000 kr.

12. Viss informationsverksamhet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 15, s. 76) och hemställer

att riksdagen till *Viss informationsverksamhet* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 11 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN**STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND****13. Byggnadsarbeten för statlig förvaltning. Inköp av fastigheter m. m.**

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna II:12–II:13, s. 78–82) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Byggnadsarbeten för statlig förvaltning* ett investeringsanslag av 60 000 000 kr.,
2. till *Inköp av fastigheter m. m.* ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.

FONDEN FÖR FÖRLAG TILL STATSVERKET**14. Vissa projekteringskostnader.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt VII:1, s. 84) och hemställer

att riksdagen till *Vissa projekteringskostnader* för budgetåret 1972/73 anvisar ett investeringsanslag av 45 000 000 kr.

UPPSKJUTNA FRÅGOR**15. Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer senare under sessionen att yttra sig beträffande Kungl. Maj:ts under följande punkter framlagda förslag, nämligen

B 1 Kammarkollegiet

B 7 Statskontoret

D 2 Skatteutjämningsbidrag till kommunerna m. m.

D 3 Kompensation till kommunerna med anledning av skatteomläggningen 1971

IX:5 Statens datamaskinfond: Anskaffning av datamaskiner

vilket utskottet här
anmäler.

Stockholm den 16 mars 1972

På finansutskottets vägnar

SVEN EKSTRÖM

Närvarande: herrar Ekström (s), Löfgren (fp), Kristiansson i Harplinge (c), Knut Johansson i Stockholm (s), Franzén (s), Larsson i Karlskoga (s), Åsling (c), Jansson (s), Wirtén (fp), Josefsson i Halmstad (s), Fågelsbo (c), Arne Pettersson i Malmö (s), Brundin (m), Magnusson i Borås (m) och Wictorsson (s).

Reservation

vid *punkten 7* (Byggnadsstyrelsen) av herrar Löfgren (fp), Kristiansson i Harplinge (c), Åsling (c), Wirtén (fp), Fågelsbo (c), Brundin (m) och Magnusson i Borås (m) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "I fråga" och slutar med "bör avslås" bort ersättas med text av följande lydelse:

"Utskottet finner de motiv som anförs för att tillföra byggnadsstyrelsen ytterligare personal föga bärande. Motiv för en mer restriktiv inställning har anförts i motionen 1972:624. Fastighetsförvaltningen i byggnadsstyrelsens regi är dyrbar och en utredning bör tillsättas om möjligheterna och de ekonomiska fördelarna med att överföra byggnadsstyrelsens fastighetsförvaltande uppgifter på ett eller flera privata fastighetsbolag.

Något behov av tjänster vid byggnadsstyrelsen för att utöva central ledning av städningsverksamheten inom det statliga området anser utskottet inte föreligga.

Förutom inbesparingar i fråga om begärda tjänster bör ytterligare vissa besparingar inom ett verk av byggnadsstyrelsens storlek kunna åstadkommas."

dels utskottets hemställan under 1. och 3. bort ha följande lydelse:

- "1. med bifall till motionen 1972:624 såvitt nu är i fråga hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning av möjligheterna att på privata fastighetsförvaltningsbolag överlåta byggnadsstyrelsens fastighetsförvaltning,
3. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1972:624 såvitt nu är i fråga till *Byggnadsstyrelsen* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 29 080 000 kr."